

# Krzysztof Fudalej

---

"Wojska pancerne Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie 1940-1947 : doktryna, organizacja, szkolenie i działania bojowe", Juliusz S. Tym, Warszawa 2012 : [recenzja]

---

Przegląd Historyczno-Wojskowy 14(65)/1 (243), 193-194

---

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wz. 1938. Nie zabrakło też miejsca dla tak nietypowych rodzajów uzbrojenia, jak włoskie czołgi Fiat M13/40 czy niemiecki moździerz Karl kalibru 600 mm. Uwzględniono również lotnictwo, które wykonywało swe zadania nad walczącą Warszawą.

Każdemu odrębnemu typowi uzbrojenia i wyposażenia poświęcone są dwie strony, bogato ilustrowane, zwykle zdjęciami z powstania warszawskiego. Do większości haseł dołączono krótkie relacje powstańców. Przy uzbrojeniu są podane także podstawowe dane techniczne. Wartość merytoryczną książki, mimo jej zasadniczo popularnonaukowego charakteru, znacznie podnosi wykaz podstawowej literatury przy każdym haśle. Mimo drobnych błędów, niemożliwych do uniknięcia w publikacji tego typu, należy cieszyć się z wydania takiej pozycji, która nie ustępuje w najmniejszym stopniu wydawnictwom zagranicznym, często w ostatnich latach tłumaczonym na język polski.

Juliusz S. Tym, *Wojska pancerne Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie 1940–1947. Doktryna, organizacja, szkolenie i działania bojowe*, Fundacja „Historia i Kultura”, Oficyna Wydawnicza Rytm, Warszawa 2012, 1014 s.

Książka Juliusza S. Tyma jest monografią omawiającą doktrynę, organizację, szkolenie oraz działania wojsk pancernych Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie od ewakuacji Armii Polskiej z Francji w 1940 r. aż do ich rozwiązania. Z pewnością stanie się ona jedną z podstawowych pozycji dla osób zajmujących się tą tematyką. Jej wartość merytoryczną szczególnie podnosi, oprócz wieloletnich badań autora dotyczących poruszanej tematyki, jego praktyczne doświadczenie jako oficera służącego we współczesnych wojskach pancernych. Praca ma na celu, zgodnie z jego deklaracją, pogłębienie, usystematyzowanie i zobiektywizowanie dotychczasowego stanu wiedzy o wojskach pancernych PSZ. Autor skupił się na problematyce wynikającej z wojennego przeznaczenia opisywanych oddziałów i jednostek, w związku z czym pominięte zostały m.in. zagadnienia oświaty, kultury i życia codziennego.

Książka została podzielona na cztery rozdziały, z których każdy rozpoczyna się od kilku uwag natury ogólnej, a kończy wydzielonymi wnioskami. We wstępie znajduje się bardzo zwarte omówienie dziejów polskiej broni pancernej w okresie międzywojennym oraz w pierwszym okresie II wojny światowej, wyczerpujące omówienie istniejącej literatury, dostępnych źródeł itd. Pierwszy rozdział pracy przedstawia doktrynalne założenia użycia wojsk pancernych, głównie w oparciu o obowiązujące ówczesnie w armii brytyjskiej, które ostatecznie przyjęto w PSZ na Zachodzie. Kolejna część książki omawia rozwój organizacyjny polskich od-

działów i jednostek pancernych formowanych w Wielkiej Brytanii, ZSRR, na Bliskim Wschodzie i we Włoszech. Trzeci rozdział analizuje system szkolenia tych oddziałów, a ostatni jest poświęcony przedstawieniu ich działań bojowych w latach 1944–1945. Pracę, oprócz zakończenia, wykazu skrótów oraz indeksów nazwisk i geograficznego, uzupełnia sześć załączników prezentujących podstawowe dane taktyczno-techniczne wozów bojowych wojsk pancernych PSZ, ich etaty wojenne, proponowane schematy struktury organizacyjnej, plany szkolenia z 1945 r., wybrane dokumenty tabelaryczne i graficzne obrazujące proces ich szkolenia oraz szkice i schematy przedstawiające przykłady działań bojowych.

*Krzysztof Fudalej*